

Pia Nykänen, praktisk filosofi – disputation 4 oktober 2008

Vilka normer och värderingar bör den svenska skolan fostra till – och varför?

Sedan mitten av 1990-talet har ett visst bestämt svar getts på den frågan av politiker och ledande skolteoretiker: barn och ungdomar ska fostras till att omfatta den värdegrund som står i läroplanen Lpo 94. Varför de bör fostras till att omfatta just den värdegrunden uttalar man sig inte lika ofta om. Pia Nykänen granskar i sin avhandling den svenska skolans måldokument.

Formuleringarna om värdegrunden i Lpo 94 gav tidigt upphov till en intensiv debatt – den så kallade ”värdegrundsdebatten” – som från och till sedan dess aktualiseras i medierna. Skolverket, pedagogiska forskare och andra har också försökt förtydliga vad denna värdegrund innebär och vad den bör innebära.

– Detta är emellertid ingen lätt uppgift, då läroplanen innehåller både vaga och motstridiga anvisningar och riktlinjer, hävdar Pia Nykänen. I sin avhandling gör hon en kritisk granskning av olika skrivningar om värdegrunden utifrån ett moralfilosofiskt angreppssätt. I arbetet aktualiseras flera teman som alla har med hur skolans fostran av dagens barn och ungdomar bör se ut. För under rubriken ”värdegrund” samlas idag såväl moraliska normer och värderingar som olika demokratiideal och ideal med avseende på det mångkulturella samhället.

Grundläggande normer och värderingar har formulerats i svenska läroplaner redan långt innan ordet ”värdegrund” infördes. Mot bakgrund av detta ter sig värdegrundsdebatten i mitten av 90-talet som något förvånande. Det som kan skönjas över tid är en alltmer vacklande hållning i läroplanerna, där medvetenheten om dagens mångkulturella samhälle gör sig tydlig. En förskjutning från moralisk fostran till demokratisk och mångkulturell fostran framträder.

Men demokratisk fostran och mångkulturell fostran är inga universallösningar eller enhetliga ideal. Det finns olika idéer om vad som är god demokrati respektive god mångkulturalism. Och även om vi överger en ”moralisk värdegrund” till förmån för en ”demokratisk värdegrund” eller en ”mångkulturell värdegrund” så kvarstår bland annat en grundläggande spänning: den mellan att hävda att en viss uppsättning normer och värderingar ska överföras samtidigt som vikten av att fostra till tolerans betonas.

– Min förhoppning är att denna avhandling ska bidra till en förnyad debatt och mer forskning om vilka normer och värderingar skolan ska – eller inte ska – fostra till och framför allt: på vilka grunder, säger Pia Nykänen.

Avhandlingens titel: **Värdegrund, demokrati och tolerans – om skolans fostran i ett mångkulturellt samhälle.**

Disputationen äger rum lördagen den 4 oktober 2008 kl. 13.00

Plats: Lilla hörsalen, Humanisten, Renströmsgatan 6

Opponent: Fil. dr Lena Halldenius, Malmö

Avhandlingen kan beställas från Filosofiska institutionen, annmari.teiffel@phil.gu.se

För ytterligare information kontakta Pia Nykänen, tel. 031-786 46 24 (arb.),

e-post: pia.nykanen@phil.gu.se

Hemsida: <http://hum.gu.se/institutioner/filosofi/utbildning/fn/doktorander/pia-nykanen>